

Če v vsak list Novic eno vzamete, Vam jih je za celo leto 104 — tedaj do 13. Aprila treba. Veliko tedaj ne morete zbirati, kar bi pa tudi prav ne bilo, ker bi nam — če še ostala dva dela prestavim in izdam — lahko vsak po pravici očital, da smo bolje vino pokusiti dali, ali lepšo robo na ogled postavili, ko jo pozneje prodajamo. — Če Vam pa ne kaže, v vsacim listu eno izdati, podajte jih svojim bravcem kolikor hočete, zakaj gledé mojih spisov niste na nič in nikakor navezani. Meni je dovolj, da zvém, če je truda vredno, tudi ostala dva dela posloveniti, in če hoče g. Blaznik to delo v natis prevzeti ali ne, in — to mi lahko Vi sami poveste, če tudi nobeniga „premišljevanja“ v novicah ne natisnete. Na Vas se toliko zanesem, ko na vse druge brave. Želel bi pa, da bi se to delo prej na svetlo dalo, ko prevod Sanderjevih bukev, ker neki tihotapci v teh ložej kaj najdejo, kar bi jih razkačiti vtegnilo“. — L. 1854 so Novice omenjene sestavke donašati jele l. 1 str. 2 — l. 104 str. 414. Kolike pomembe so vzlasti šolski mladini, pričujejo naj na pr. že naslovi: „O novem letu; prijetnost in dobrota zime; mnogoverstna koristnost ognja; sneg rodoviti zemljo; počitek narave po zimi; naprava snega; zamerznjene šipe na oknih; koristnost mraza gledé zdravja; opazke o ledu; vzroki mraza in toplote; škoda nenavadnega mraza; pogled na zvezdato nebo; znajdbe po drobnogledih ali povekšavnikih; . . čudo človeškega glasa; repače ali repate zvezde; podzemeljski ogenj; megla; odtok in pritok morja; čudna naprava oči; potres; okrogla podoba zemlje; telesne prednosti žival; koristnost hribov; luna; počasno pojemanje zime; koristnost morja; semensko zerno; naprava človeškega serca; krogotek soka v drevesih; letni časi na daljnih planetih; povsod živi človek; nezumno bogastvo narave; napčna raba žival; solčni izhod; slana ali mraz; red v življenji in v smerti ljudi“. — Aprila 24. dan 1855 pa je nazaj zahteval rokopis „Premišljevanja narave i. t. d.“, češ, za rokopis sem Vas zato prosil, ker mi je letos laški prevod izverstnega Sturmovega spisa prišel v roke. Tu pa najdem posamesne premišljevanja drugač uverstene in tudi tam pa tam nekoliko različne od mojiga že precej starega izvirnega spisa. Zato sem si naročil najnovejši nemški natis tega mnogokoristnega Sturmovega dela, in mislim po njem o svojim času vse predelati“. — Iz prejšnjega spisa nahaja se potem v Novicah le še 1856 l. 56 str. 224 — l. 58 str. 232 sestavek: „Natoroznanstvo sedaj in nekdanj“. Po H. Sander-u poslovenil M. Verne.

Dopisi in novice.

— **Deželna učiteljska konferenca.** Četerta seja. Ob 3. uri popoldan 11. sept. otvorivši sejo naznanja gosp. predsednik, da bodo prišli posamezni predlogi v tistem redu na versto, v katerem jih je on dobil.

1. Pervi predlog, da se vzame imenovanje učiteljev krajnim šolskim svetom, ter izroči okr. šl. svetu oziroma dež. šl. svetu, stavil je gosp. Jan. Škerbincec. Utemeljuje svoj predlog, pravi med drugim, da kr. šl. sveti imenovanja učiteljev nikakor niso zmožni, ter da je edini duhovin v odboru, kateri stvar nekoliko razume, a temu je v prvi versti za to, da dobi dobrega organista, ne pa tolikanj dobrega učitelja.

V daljšem, dobro premišljenem govoru pobija gosp. Kuhar predlog Škerbincov, rekši, da bi se soseskam krivica godila, ako bi Škerbincov predlog obveljal, pa tudi učitelji bi prišli z dežja pod kap, ker potem se bode glasilo »aus Dienstesrücksichten«; tudi na godbo je prav, da se ozira, dokaz temu, da je samo ministerstvo v nekem razglasu, (odloka c. k. ministerstva dne 12. maja 1877, št. 16.885 cf. Učit. Tov. l. 1877, str. 249) priporočalo večo skerb za cerkveno godbo i. t. d.

Gosp. Wisiak govori zoper gosp. Kuharja, rekši, da se krajni svet pri imenovanju učiteljev ozira na vse kaj družega, kakor na zmožnost učiteljevo, učitelji imajo gostilne, prodajalne i. dr.

Gosp. Pirkner, profesor s Krajna, pravi, da pozna kr. šl. svet, v katerem ne zna nobeden udov, razun duhovna, pisati.

Gosp. Jerše pravi, da se kr. šl. svetom ne bode nikakoršna krivica zgodila, vsaj imajo to pravico le prav malo časa, pozabili bodo toraj dozdevno krivico prav kmalo.

Praprotnik Andrej in Gerkman zagovarjata Ljubljanski »Gemeinderath«. Linhart pravi, da ako se soseski prilastuje imenovanje učiteljev kot pravica, ker ga ona plačuje, zakaj si pa soseska ne prilastuje tudi pravico kaplane in fajmoštre imenovati, vsaj tudi te ona po večini plačuje, (kaplane prestavlja res da, škofija, župniki pa prosijo za svoje službe, in potem ima vsak župnik v svojem kraju važne pravice, in le smert ga prestavi, a drugi ne, ako ne prosi. Vr.).

Ko je konečno še Škerbincec svoj predlog zagovarjal, braje neko pismo, v katerem se nekdo pritožuje, da se je med prosilci na dobrega organista gledalo, se je po predlogu gosp. Taufererja imensko glasovalo. Za predlog so glasovali: g. g. Fr. Cerar; Fr. Golmajer; Jak. Inglić; P. Kavčič; And. Perne; Jan. Škerbincec; Jož. Čerin; Jož. Raktelj; G. Erker; A. Jerše; Fr. Koncilija; Fr. Lunder; Kr. Lavrič; Jan. Rupnik in vsi navzoči c. k. okr. šolski nadzorniki.

Zoper predlog pa so glasovali: g. g. Fr. Govekar; Bl. Kuhar; And. Vavken; Jož. Levičnik; Jan. Trojar; And. Praprotnik; Fr. Raktelj in Mart. Zarnik.

2. Gosp. Kavčič-ev predlog, da bi se z učitelji v vojake sklicanimi ravno, kakor s c. kr. uradniki, bil je brez debate enoglasno sprejet.

3. Predlog, gledé pomnožnih učiteljev, je bil »nazaj vzet«. —

4. Jož. Raktelj-ev predlog, da bi dobivali učitelji na Irazrednih šolah funkcijske doklade po 50 gl. na leto, bil je tudi enoglasno sprejet.

5. Predlog ravno istega, da bi se vse leta učiteljevega službovanja pristevala za penzijo, bil je ravno tako enoglasno sprejet.

6. Predlog gosp. Linhart-a, da bi se kr. šl. sveti oistro držali, kar se tiče postave o izkazkih šolskih zamud, dobil je tudi večino.

7. Gosp. And. Vavken predlaga, da bi se službena leta učiteljev od 40 na 35 zmanjšala. Sprejeto.

8. Gosp. Koncilija predlaga, da bi se »Dienstalterszulage« povišala in uravnala po službenih dohodkih. Sprejeto.

9. Gosp. Koncilija vpraša, s kolikimi »srednje« znaki sme učenec prestopiti v višji bližnji razred? —

10. Jerše predlaga, da bi se naredila peticija na dež. zbor, da bi se §. 82 tako preuredil, da bi se vsaj polovica denarja, ki prihaja iz kazen zastran šolskih zamud, porabila za učilne pomočke, oziroma za obleko revnim učencem odločila.

Nadzornik baron Taufferer govori zoper, a pri glasovanju pade njegov predlog, in prvi obvelja.

11. Želja gosp. Jeršeta, da bi se izdale šolske knjige, v katerih bi bili sestavki tudi kmetijskega zadržaja, bila je na znanje vzeta.

12. Predloga, da bi se šolsko obiskovanje s spolnjenim 7. letom pričelo; in

13. da bi se šolsko obiskovanje s končanem 13. letom nehalo, potem pa, da bi sledil 1 leto kmetijski natečaj, — gosp. Jeršeta sta večino dobila.

14. Gosp. Jeršinovec predlaga »dostavek«, na več kakor 4razrednih šolah naj ima ravnatelj 150 gl. opravilne doklade, kar tudi obvelja.

15. Dalje predlaga ravno isti, vsaki pravi učitelj ali učiteljica naj ima 20 % za stanovanje (nadučitelja izvzemši) od prave njegove plače. Sprejeto.

16. Gosp. Jož. Levičnik (po slov.) predlaga, da bi se sestavila prošnja na dež. šl. svet, da bi se na ljudki šoli zopet na 2 mesca počitnice raztegnile. Linhart govori zoper, rekši, da na deželi otroci tako le malo in bolj pomankljivo šolo obiskujejo.

Gosp. Pirker iz Kranja pravi, da počitnice niso le za otroke, ampak da veljajo tudi za učitelje.

Tudi Levičnik ugovarja gosp. Linhart-u in potem je bil njegov predlog z vsemi razun 4. glasov sprejet.

17. Gosp. Linhart predlaga, da bi se odposlala peticija na ministerstvo, da bi se skoraj napravil poskuševalni kmetijski vert za pripravnico v Ljubljani.

Gosp. Lunder pravi, da je on predlagal pri okr. učit. konferenci že to, in ob enem, da bi se pri napravi novih šolskih poslopij povsodi tudi prostor za vert odmeril.

Gosp. Jerše dostavlja, naj se pri vsih šolah, pri katerih še ni verta, to ukrene.

Vsi trije predlogi so bili sprejeti.

18. Gosp. Praprotnik-ov predlog, da bi se v Ljubljani podučiteljske službe v učiteljske predrugačile, je tudi obveljal.

Dalje so bila rešena naslednja vprašanja:

1. Sme katehet k konferencam prihajati? — Sme.

2. Ali vpliva sploh slabi red kateheta na vso klasifikacijo? Upliva, ker je veroznanstvo obligaten predmet.

3. Ali sme za popisovanje otrok v matriko učitelj, ako on to namesto predsednika kr. šl. sveta stori, zahtevati posebno nagrado? — Sme, ako mu jo le hočejo dati. (?)

4. Kako veže dolžnost v mestih in tergih otroke šolo obiskovati? Od 6. do 14. leta.

Vsled Zarnik-ovega predloga sta bila potem za verifikatorja protokola gg. Praprotnik in Linhart izvoljena.

Konečno se gospod predsednik zahvaljuje vsem navzočnim ter obeta »vse dobro« in konča s trikratnim slavoklicem presvitlemu cesarju. Ves zbor za-

poje cesarsko himno. G. Hrovat, ravnatelj učiteljskih v Ljubljani, zahvaljuje se predsedniku za modro voditev. In tako je bila zatvorjena II. deželna učiteljska skupščina.

Omeniti gre tu predloga g. Skerbinca; — gospod menda ni zaslužil, da so ga listi omenjevali, prišel je v vso to borbo, kakor Pilat v apostoljsko vero. — Vse to prihaja od drugod, iz središča, iz bele Ljubljane, od tam, od koder učiteljem zlate čase obetajo.

— **Tretja občna hrvatska učiteljska skupščina v Oseku.** (4., 5. in 6. septembra 1878.) (Dalje) (Resolucije bom navajal iz tega vzroka samo v hrvatskem jeziku, da vidijo č. čitatelji »Tovariša« sličnost mej sorodnima našima jezikoma, in da se priuče i nekoliko hrvasčini, kar jim gotovo škodovalo ne bo.) Naslednja točka razprave je bila:

»Pučki (ljudski) učitelj i vojna dužnost. Referent učitelj na zagrebaški preparandiji Tomislav Ivkanec. Razložil je to pitanje temeljito in jedernato v prav lepem govoru, dokazajoč z ene strani, da se niti učiteljstvo ne more odtegniti občni vojni službi, z druge strani pa, da imajo v tem slučaju tudi učitelji in učiteljski pripravniki pravico, zahtevati gledé vojne službe one polajšave in one odškodnine, katere uživajo njim enaki stanovi, namreč uradniki in gledé učiteljskih pripravnikov nadomestujoči učitelji. Sprejete so bile potem brez vsake daljne debate sledeče resolucije:

1. Gledé vojničke službe treba da i pripravnici uživaju iste pogodnosti, koje uživaju i jur namjesteni učitelji.

2. Dok je učitelj u ratu, trebalo bi, da njegova obitelj ima pravo celo plačo.

3. Padne li učitelj pred neprijateljem ili postane li inače u ratu za učiteljsku službu nesposobnim, ima njegova žena pravo na učiteljsku mirovinu, a djeca pravo na uzgojnu podporu i to ne iz zemaljskih, nego iz obćih državnih sredstva, negledeć na broj godina njegova službovanja.

4. Centralni odbor ima u tom smislu podneti peticiju na hrvatski sabor.

Pred dokončanjem 1. glavne seje (ob 1/2 2. popoldne) prečitali so se nekoji došli telegrafični pozdravi iz raznih krajev Hrvatske in od različnih oseb: učiteljev, profesorjev, domoljubov. K sklepu pa se je od raznih strani predlagalo in potem tudi enoglasno sklenilo, brzojavni zahvaliti se vsem, kateri so k osnovanju te skupščine pripomogli, namreč: banu hrvatskemu g. Mažuranić-u, krajinskemu poveljniku g. Fr. Filipović-u, dalmatinski deželni vladi, biskupu Štrosmayer-u, grofu Brandau-u, mestu Osečkem-u i dr. Na jeden predlog se je sklenilo, poslati brzojavni pozdrav vojnim poveljnikoma v Bosni in Hercegovini: gg. Filipović-u in Jovanović-u.

S tem je bilo dopoldansko delo 1. skupščinskega dneva dovršeno. Popoldne so hodili nekateri razstavo učil v mestno šolo ogledovat, drugi pa so bili navzoči pri predavanju ravnatelja meščanske šole v Sisku, g. Čuvaj-a, o risanju. »Tovarišev« poročevalec ogledoval si je razstavo in moral se je čuditi, kako je bilo mogoče, v daljnem Oseku, blizu turške meje, kjer namreč ob turški meji živi še malo izobraženi narod, prirediti tako lepo razstavo. Prepričal sem se iz razstavljenih učil, knjig, šolskih izdelkov, ženskih del i. dr., da je v Hrvatskem skoro vsega za izobraževanje potrebnega v obili meri. Razložili so bili domače, ljudske in srednje šole v Oseku svoja učila, svoje izdelke; videli smo zastopano firmo Pihlarjevo iz Beca in največ pa Hartmanovo knjigarno iz Zagreba. Videl sem tu veliko narodno in šolsko hrvatsko slovstvo, videl sem, da imajo Hrvati vsa ista učila, kakor napredni Nemci, in to ne v nemškem jeziku, ampak vse zemljevide, globe, telurije, podobe za kazalni nauk, prirodopis — vse to imajo

s hrvatsko terminologijo. (Iz tega vzroka bi nam Slovencem taka hrvatska učila prav dobro služila.) No v obče sem se prepričal, da so Hrvati zelo zelo napredovali in da morejo s svojimi lastnimi izdelki prav lepo si svoje šole okinčati in okoristiti. — (Dalje prih.)

— **S slovenskega Štajera.** (O »Učiteljskem društvu za slovenski Štajer«.) Leta 1874. se je bilo osnovalo v Ljutomeru učiteljsko društvo, katero je bilo za slovensko šolstvo na spodnjem Štajeru precejšnje važnosti. Njegovo delovanje se je v tem pokazovalo, da je izdajalo svoj učiteljski organ (»Slovenski učitelj«) in knjige za učiteljsko in šolsko rabo (za leto 1877. »slovenski učiteljski koledar«, »Netoličkov občno zgodovino« in »Kocenov zemljepis«). Poleg tega je snovalo v počitnicah večje učiteljske zbornice, a mej šolskim letom je imelo odboro veje. Vsled neugodnih okoliščin je pa bilo društvo nekako primorano, da je pred letom dni svoje delovanje ustaviti moralo, da se je opustilo daljše izdavanje »Slovenskega učitelja« zavoljo nepovoljnih političnih razmer (pazili so namreč politiki na ta list, kakor da bi bil politično nevaren) in materijelnih stisk. Nastala je bila torej pri našem društvu tišina, in zato ni bilo o njem poročati družega, nego to, kar je sklepal poslednji občni zbor o binkošti v Ljutomeru, o čemer je sicer poročal tudi »Učiteljski Tovarš«, na katerega so baje štajerski slovenski učitelji vse preveč pozabili. Naj pove še »Tov.« svojim čitateljem kratko besedico o poslednji odborovi seji. »Učiteljskega društva za slovenski Štajer«, ki je bila 26. septembra. Pri tej sta biva predsednik g. Lapajne in g. blagajnik Kovačič poročala o denarnem stanju društva.

Imeli smo — tako sta pri priliki pripovedovala — v začetku tekočega leta dolga okoli 600 gld., za nas ogromni iznesek. V velikem strahu smo bili, ali bomo vse to poravnali, ali bode mogoče zaostalo naročnino in zaostale izneske za knjige toliko izterjati, da prevzeti dolžnosti zadostimo. Odbor je moral radi tega naročnike, družabnike in druge dolžnike naj prvo za lepa a potem tudi ostreje terjati, tudi je moral založene knjige svojim prijateljem naj topleje v nakupovanje priporočevati. Od začetka je vse to slabe vspehe imelo, zato je moral predsednik iz lastnega žepa založiti, da se je upniku zadostilo. V poznejših mesecih pa je došlo vendar toliko novcev, da se je tiskarna poplačala, in da je poslednji mesec (avgust) tudi predsednik založene novce od društva povrne dobil. Danes pa moramo z veseljem poročati, da ima društvo celó nekaj male gotovine, in v knjigah nad 100 gld. premoženja. Poleg tega pa je še toliko izostale naročnine, da bi društveno premoženje iznašalo 400 — 500 gld., ako se bode vse izterjati moglo, kar naj se sicer zgodi z vso strogoostjo vsaj pri onih, ki so se bili izrečno na list naročili in tudi plačati obljubili.

Na to poročilo je izročil vodstvo društva bivši predsednik sedanjemu podpredsedniku g. Krylu, realnemu učitelju v Ljutomeru. Zahvalivši se odstopivšemu načelniku, obeča g. Kryl delovati čvrsto na korist društva. Naj prvo hoče zaostalo naročnino izterjati, potem na to gledati, da se razpečajo založene knjige »Občna zgodovina« in »Zemljepis za ljudske šole« (te poslednje knjige ni več veliko iztisov, zato naj se gospodje učitelji pobrinejo, ako hočejo še kakšen iztis dobiti). Kedar se pa društvu zopet večja svota nabere, hoče denar le na najboljše interese dati, t. j. hoče založiti kako primerno slovensko šolsko knjigo. V tej zadevi so vsi navzoči odborniki to željo izrekli, da bi društvo hitro po tem, ko vlada izda nov (Miklosičev) abecednik, izdalo (ako bode le toliko novcev imelo) »navod« k tej početnici, ali sploh navod

za podučevanje v 1. razredu, po izgledu Hermanove nemške »Unterklasse«. Za spisovanje take knjige naj bi odbor naprosil v tej stroki najboljšo pisateljsko moč, n. pr. g. učitelja Tomsiča v Ljubljani.

Po teh sprejetih nasvetih se je še bivšemu predsedniku pri njegovi ločitvi iz društva (kot pravi ud, kajti podporni ud še ostane) dala mala nagrada v novcih in knjigah za njegovo 4letno koristno delovanje. Na to se je seja sklenila ter se odborniki prav ginljivo poslovili.

— **Kranjski deželni zbor.** (XI. seja, 12. oktobra.) Predsednik in vladni zastopnik po navadi.

Dr. Fränzel vitez Vesteneck, c. k. okrajni glavar, poroča v imenu šolskega odseka o prenapredbi deželnih šolskih postav dné 25. februarja 1870, in 29. aprila 1873.

Kakor po Vestenecku izdelano poročilo pravi, bili so nagibi za premembo te postave sledeči: Sestava šolskih oblastnij, katere šolo nadzorujejo, ima se prenaprediti, da posebno pomnoženi krajni šolski sveti nehaajo; da se dalje ustanove določila, kako tudi s silo postopati proti krajnim šolskim svetom; da se zvrši prenapredba pri imenovanji učiteljev, in sicer tako, da učitelje ne imenujejo več krajni šolski sveti, ampak c. k. deželni šolski svet, in da se slednjič plače učiteljev klasificirajo.

Poslanec dr. Zarnik zahteva, da se prebere peticija deželne učiteljske konference kranjske. Vitez Vesteneck prebere to peticijo; o krajnih šolskih svetih kranjskih pravi, da njih udje nemajo nobenega pojma o napredku šole, in o šoli sploh.

V generalnej debati se oglasi najprvi c. k. deželni predsednik vitez Kalina.

Akoravno, pravi, je želeli, da se šolske postave prenapredé, treba je vendar, da se stvar natanko pretehta, in da v prvi vrsti za to poklicane oblasti, kakor deželni odbor, c. k. deželni šolski svet itd. razložé, in povedó o predloženih osnovah postave svoje mnenje. Postava se dotika treh zdaj veljavnih deželnih postav, zatorej je največje pozornosti pri obravnavanji potreba. Tudi se bodo po zdaj predloženi postavi nakladala deželi še večja bremena za šolstvo, a Nj. Veličanstvo presvitli cesar je izjavil, ko je lansko leto potrdil 18 % doklado za šolske potrebe na Kranjskem, da naj se to, deželo kranjsko jako zelo težeče davkarsko breme, kolikor mogoče olajša. Deželni predsednik vitez Kalina tedaj nasvetuje, da se naj izroči načrt te postave deželnemu odboru, da ga prej natanko pregleda, da se pomeni s dotičnimi šolskimi oblastmi, in še le v prihodnjem zasedanji poroča o prenapredbi te postave. C. k. deželni predsednik Kalina končno reče, da ne more določno izjaviti, bode li predloženi zakonski načrt dobil najvišjo potrditev cesarjevo ali ne. (Dobro klici na narodnej strani.)

Dr. Zarnik nasvetuje, da se po tako važnej izjavi c. k. deželnega predsednika seja pretrga, da šolski odsek o tem sklepa, ali se v obče ima razgovarjati o postavi, ali ne. (Nasvèt se ne sprejme.)

Pl. Vesteneck je sklenil, da mora ta postava sklenena biti, naj velja kar hoče, in naj jej ugovarja kdor hoče, nemškutarska večina zatorej nasveta dr. Zarnikovega ne sprejme.

Začne se generalna debata.

Prvi govornik proti postavi je poslanec Svetec: On pravi: Jako moram obžalovati, da se ima postava, katera je tako imenitna in tolike važnosti, obravnavati v tako kratkem času, da nij bilo mogoče se o njenih določenih natanko ogledati, kar bi bil jaz in z menoj vsi moji somišljeniki želeli.

Če se bode tedaj v mojem govoru proti postavi ta nepripravljenost čutila, moram slavni zbor prositi, da me zaradi tega oprostí.

Kdo pa plačuje stroške za šolstvo in sicer ne majhene, država ali dežela? Mi vsi vemo, in naša dežela na davkih to bridko občuti, da mora ona plačati stroške za ljudsko šolstvo. In vendar se nam danes ponuja, da bi sprejeli postavni načrt, kateri izroča vse pravice do šolstva državi, deželi pa jemlje vse pravice, pak jej pusti le dolžnosti, le šolska bremena. Jaz ne vem, da li vlada želi, da se ta postava sprejme, in ali bode zadobila potem, če bo sprejeta, potrjenje vlade ali ne. Naglašati pa se mi potrebno zdi, da ima ta postava namen uničiti vso deželno avtonomijo.

Poglejmo, kako je sestavljena po predloženi postavi najvišja deželna šolska oblast, deželni šolski svet. Predsednik mu je c. kr. deželni predsednik, dva uda sta c. kr. šolski nadzornik in c. kr. ljudski šolski nadzornik, eden c. kr. vladni svetnik kot šolski poročevalec, dalje dva gospoda iz duhovenstva, in dva iz učiteljstva vzeta kot deželna šolska svetnika, toraj osem c. kr. vladnih organov, katerim nasproti stoje le trije avtonomni organi in ti so: dva zastopnika deželnega odbora, in zastopnik ljubljanskega mesta. Tedaj je gotovo jasno, da so plačujoči avtonomni organi v vednej in gotovej manjšini proti c. kr. vladnim le ukazajočim organom.

Poglejmo na dalje, kako pa je sestavljen okrajni šolski svet? Načelnik mu je c. kr. okrajni glavar, udje so: c. kr. okrajni nadzornik, dalje dva učitelja od vlade odvisna, torej štirje vladni organi. Njim nasproti pa stoje: dva uda od deželnega odbora imenovana in en duhoven, torej zopet štirje vladni udje proti trem avtonomnim. Krajni šolski svet pa je po predloženi postavi ničla, kajti on nema nobene veljave, ker se mu vzemó vse pravice in le pusté same dolžnosti, jako teska bremena in davek za šolstvo. (Dalje prih.)

— V sredo 13. t. m. je bil izvanredni občni zbor »Slov. Matice«. Zbor je bil dobro obiskan. Na dnevnem redu je bilo imenovanje častnih udov. Bil je v častnega uda jednoglasno voljen, dr. Janez Bleiweis, buditelj in vodnik slovenskega naroda, pa tudi starosta slovenskih pisateljev, župnik na Ponikvi, Davorin Terstenjak, ki je pretečeno nedeljo obhajal štiridesetletnico svojega pisateljstva. — Narod, ki spoštuje svoje uslužne može, česti samega sebe, in ima vse pogoje obstanka. Le ozrmo se nazaj v zgodovino, in se bomo tega do dobrega prepričali. —

— Dr. Janez Bleiweis. Prihodnji vtorek 19. t. m. bomo Slovenci obhajali LXX. god svojega duševnega voditelja, blagorodnega g. dr. Janeza Bleiweisa, kteremu je narod naš sam od sebe rekati jel »Oče«. In to po pravici! — »Učiteljski Tovariš« si ne derzne opisovati tega, kar je storil dr. J. Bleiweis na polji narodnem, kujiževnem, političnem, o tem poročajo naj drugi! Celo tega ne more naštetí, kar je storil na polji učiteljskem, na polji narodnega šolstva; opomni naj le, da je že l. 1848 z nekterimi rodoljubi na najvišem mestu koledoval:

„Da se napravi več ljudskih šol; mladina podučuje v maternem (slovenskem) jeziku; učiteljem pa nakloni pošena plača, in da se ustanovijo učilnice za jezik slovenski in še druge slovanske jezike; — da se poleg gimnazije v Ljubljani napravi realka in pa šola za kmetijstvo naši „kmetiški mladini“. (Gl. Novice l. 1848 str. 58 pa Letopis Slov. Matice l. 1869 str. 84, 85.)

V teh besedah so ob kratkem povedane načela, ktere so vodile dr. J. Bleiweisa vedno, od l. 1843, kar je v »Novicah« jel pisariti slovenski, od dobe, kar je jel delovati za narodno učiteljstvo na državnopravnem polji, in kar je v deželnem šolskem svetu imel določno besedo, do današnjega dneva. Pri sercu so mu bile domače šolske in učiteljske zadeve, dokler se je prikazal »Učiteljski Tovariš l. 1861«, ki ga je prijateljsko pozdravljaj in priporočal vse leta, vesel, da vzajemno se trudita za dobro, sveto, pravično stvar. Hvaležno pripoznavaje neutrudno delavnost čestita toliko zaslužnemu slavnemu starostniku k pomenljivi sedemdesetletnici tudi »Učiteljski Tovariš« iskreno želeč, da bi skoro v istini reči smel:

Seme, ki Ti zasejal si ga, že gre v klasje veselo,
Nam in za nami dokaj vnukom obeta sadū.
Naj se učenost in imé, čast Tvoja, rojāk! ne pozabi,
Dokler Tebi drago v Kranji slovenstvo živi! —

— Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko dné 24. oktobra 1878. Več ljudskih učiteljev in učiteljic je bilo stalno umeščenih ter so dobili dekrete.

Ukazi mestnega magistrata zoper razširjenja difteritis po mestnih ljudskih šolah bili so priporočeni tudi srednjim šolam.

Pritožbe zoper kazni zastran šolskih zamud, so bile razrešene.

Ko se ima odpisati povračilo za državno štipendijo iz milosti, je šlo poročilo zastran tega slavnemu ministerstvu.

Več profesorjev na srednjih šolah je dobilo petletnice.

Načert, kako se imajo razdeliti prosti nauki na tukajšni višji realki, se odobri, in odkažejo se navadne nagrade.

Pomožni učitelji imajo biti v Hajdovici, Podragi in Reki (Kočevski), odkazana jim je nagrada.

Po nasvetu mestnega šolskega sveta v Ljubljani se ima upeljati v mestne ljudske šole poleg slovenskega tudi nemški učni jezik.

V zgornjem Tuhinu ostane še pomožni učitelj.

Oddane so bile Metelkove štipendije.

Prošnje za posojilno splečevanje, za nagrado in denarno pomoč so se reševale.

P o z i v.

Sa VIII. glavnom skupštinom hrvatskega pedagogijsko-književnoga zbora, koja će se držati 31. prosinca t. g., spojena će biti izložba svih u austro-ugarskoj monarkiji izlazećih pedagogijskih časopisa, uključno i časopisā za mladež, za gimnastiku i crkvenu glasbu, te i programā za školsku godinu 1878. od svih pučkih i građanskih škola te učiteljištā. Tim povodom pozivlju se najuljudnije svi nakladnici i izdavatelji rečenih časopisa kao i svi predstojnici navedenih zavoda, da bi podpisanomu odboru o spomenutih spisa po jedan broj, dotično po jedan odtisak, do 15. prosinca t. g. ovamo u Zagreb izvoljeli dostaviti.

Upravljajući odbor

hrv. pedagogijsko-književnoga zbora.

— **Javna zahvala.** Gospod Janez Sajevec, posestnik v Velesovem h. št. 30, je podaril šoli v Velesovem zemljišče, ki meri 130 □m. za šolsko drevesnico. — Veledenjenemu dobrotniku izreka naj vljudnejšo zahvalo

Janez Pilar,

prvomestnik kraj. šl. svéta v Velesovem.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Štajarskem. V obsegu okrajnega glavarstva Celjskega se razpisujejo sledeče:

Učiteljske službe:

Vojnik, 3. razredom i stanovanjem.

Ponikva, 4. razredom i stanovanjem.

Lemberk, pošta Šmarje pri Jelšah, 4. razredom, stanovanjem in vžitkom zemljišča 3 1/2 oralov.

Bočna, pošta Gornji grad in Luče, pošta Ljubno (Laufen), 3. razredom in stanovanjem.

Razbor, pošta Loka pri Zidanem mostu, 3. razredom i stanovanjem.

Podučiteljske službe:

Brazlovče, 3. razredom in stanovanjem.

Čadram, pošta Uplotnic, 4. razredom i stanovanjem.

Ljubno, 4. razredom in stanovanjem.

Zgornja Rečica, pošta Laški trg, 3. razredom in stanovanjem.

Obrok natečaja konča koncem novembra 1878. Prošnje naj se pošiljajo krajnim šolskim svetom.

Celje, dné 26. oktobra 1878.

C. kr. namestnijski svetovalec Haas l. r.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kamniškem. Na Irazredni lj. šoli v Zalogu pri Komendu, l. p. 400 gl. in iz ustanove 26 gl. 25 kr.; kraj. šl. svétu brez obroka.

V šolskem okraji Kočevskem. Na Irazrednih ljudskih šolah v Reki, Getenicu in Polomu, plače 450 gl. in stanovanje. Krajnemu šolskemu svétu brez obroka.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Na meščanski šoli v Kerskem sta g. g. J. Lapajne iz Ljutomera in pl. Vidmer. Definitivna sta postala: gosp. Anton Razinger podučitelj na II. mestni šoli v Ljubljani in gdč. Friderika Konšek na mestni dekliski šoli; gosp. Anton Lobe, poprej (zač.) v Poljanici sedaj stalno na Kerki, gosp. Anton Kratochwil (zač.) učitelj v Reki (Kočevski) v Morovca stalno, gosp. France Duler v Semič, gdč. Adele Krušič (Crusiz) za 1. in gdč. Marija Borovski za 2. učiteljico na deklisko šolo v Kočevji stalno, gosp. Valentin Pin iz Senožec za nadučitelja v Smartno pri Litiji. Gdč. Fani Setina poprej (zač.) v Kočevji sedaj v Višnjigori, gdč. Amalija Regnard, iz Mokronoga v Šentrupert (zač.), gosp. Teodor Valenta iz Doline v Jesenice na Dolj. (zač.) gosp. Matej Arko, učit. kand. pomožni učitelj v Hajdovici, gosp. Jožef Zajec iz Krašine v Slatino, g. Janez Sorčan iz Waldherr. zavoda v Žalec pri Celji. Iz tega zavoda sta izstopila g. g. Mas in Habè, prvi v Terst, drugi v Fünfhaus pri Dunaji, — vstopil pa je gosp. France Levec iz Borovnice.